

Vlad CIOBANU:

„Teatrul e
singurul
lucru
important și
serios cu care
merită să te
ocupi în
lumea asta”

Vlad Ciobanu s-a născut pe 31 iulie 1967, la Florești, județul Soroca. A absolvit Școala de Teatru STUDIO a Teatrului de Artă MHAT din Moscova în 1991. Este căsătorit cu Lucia Pogor, actriță la Teatrul „Lucefăurul” din Chișinău. Pe scena Teatrului „Lucefăurul” a jucat roluri importante în spectacole precum *Regele Lear* și *Hamlet* de Shakespeare, *Macbett* de Eugen Ionescu, *Bădăranii* de Carlo Goldoni, *Don Juan* de Benoit Vitse (regia Mihai Fusu), *Surâsul nopții de vară* după Ingmar Bergman, *Înțeleptul* de A.N. Ostrovski, *Ciuleandra* după Liviu Rebreanu (regia Boris Focșa), *Dragoste pe timp de ciură* după Grigori Gorin (regia Ilie Șaț), *Testamentul* de Gh. Urschi, *Doi cocori, două viori* de Gh. Urschi (regia Gh. Urschi), *Părinții teribili* de Jean Cocteau (regia Bogdan Ulmu), *Prințesa și porcarul* după H.C. Andersen (regia V. Cazani), *D’ale carnavalului* de I.L. Caragiale (regia Cornel Păvăloi). A montat spectacolul pentru copii cu piesa *Toți șoarecii adoră cașcavalul* de Gyula Urban. Ultimele unsprezece dintre spectacolele menționate se află în repertoriul actual al Teatrului „Lucefăurul”.

Costin MANOLIU: *Cum v-ați descoperit vocația pentru actorie?*

Vlad CIOBANU: În 1985, eram student la Bălți, la Institutul Pedagogic, Facultatea de Limbi Străine și am avut șansa să fiu invitat de către regizorul Emil Loteanu – realizatorul filmului *Șatra* – să joc rolul lui Eminescu în filmul *Lucefăurul*. După apariția filmului, am hotărât să abandonez facultatea de engleză. În urma cutremurului care a avut loc în 1986 în Moldova, Rusia a acordat un ajutor umanitar Moldovei și a dat unui grup de tineri basarabeni ocazia să studieze la Moscova. Așa am plecat la Moscova, unde în 1987 m-am înscris la Studioul de Teatru care ființează pe lângă MHAT – Teatrul de Artă, școală de teatru fondată

de Nemirovici-Dancenko și Konstantin Stanislavski. Am devenit student la clasa lui Vladimir Bogomolov, profesorul celebrului Vladimir Vâsoțki și a altor mari actori ruși. Am avut și pedagogi mai în etate, care îi cunoscuseră nemijlocit pe fondatorii Teatrului de Artă. Tot anturajul de acolo îți aducea aminte de cultura rusească veche, care, din păcate, treptat, s-a mai degradat. După plecarea noastră de la Moscova, acești vechi profesori au murit și acum e de fapt o altă școală acolo. Eu am avut norocul să prind ultimul tren.

C.M.: *Care erau caracteristicile acestei școli de teatru, foarte respectată în România?*

V.C.: Desigur, se profesa cunoscutul sistem teatral al lui Stanislavski și într-o măsură mai mică *psihotraining*-ul lui Meyerhold. Se pune accent pe actoria psihologică, pe retrăire, pe aprofundarea sentimentelor personajelor. Se lucra de la 9 dimineața până la 12 noaptea. Se făceau minimum șase ore de actorie pe zi, pe parcursul a patru ani. Talentul, inspirația, sunt cuvinte pe care le-am uitat. Pentru mine actoria e ceva foarte concret: ce fac în scenă, de ce fac ceea ce fac, cum rostesc un text, cum spun un cuvânt, cum exprim o anumită emoție. Acest control, aceste repere le am când sunt pe scenă. Dincolo de ele, poate sau nu să coboare o energie, o stare care nu sunt prezente de fiecare dată.

C.M.: *Ce s-a întâmplat cu grupul de tineri actori basarabeni după ce a absolvit școala de la MHAT, ce s-a întâmplat cu Vlad Ciobanu?*

V.C.: Din nefericire, acea echipă care a fost concepută de profesorii noștri ca un posibil nucleu pentru un nou teatru, s-a destrămat. În Chișinău suntem doar cinci actori ai acelei promoții. Câțiva la Teatrul Național „Mihai Eminescu”. La Teatrul „Luceafărul” sunt doar eu. Unii au rămas la Moscova, alții au abandonat teatrul. După absolvirea facultății am jucat un an la Teatrul „Eugen Ionescu”, apoi m-am mutat la teatrul „Luceafărul”, unde joc de nouă ani. Cred că am ajuns la o suprasaturație. Am jucat prea mult, întrucât am fost și sunt implicat în aproape toate spectacolele teatrului.

C.M.: *La București, actorii tineri se plâng că joacă prea puțin. În câte reprezentații urcă pe scenă Vlad Ciobanu într-o săptămână?*

V.C.: Într-o lună ajung și la 26–27.

C.M.: *Care sunt rolurile reprezentative în cei zece ani de carieră artistică?*

V.C.: Au fost multe. Mă opresc doar la rolurile titulare din *Macbett*, *Don Juan* și *Hamlet*, regizate de Mihai Fusu.

Valentin PROTOPOESCU: *Se spune că pentru a fi actor e nevoie de o anumită nebunie, un anumit curaj aproape irațional, de a face ceea ce în viața de toate zilele oamenii nu sunt în stare să facă: să transpună visul în realitate. Sunt roluri care te invită la un anumit derapaj psihologic: Hamlet, Puiu Faranga din „Ciuleandra”. Când rolul îi cere să devină straniu sau nebun în raport cu norma, actorul poate ține permanent sub control energia care trebuie să se transforme în ceva îngrozitor, terifiant?*

V.C.: E obligatoriu. Altfel ne-am lovi sau ne-am omorî efectiv partenerul. Dacă n-aș ști exact cum să arăt nebunia personajului, n-aș putea s-o joc. Există un autocontrol, chiar și atunci când „fur” spectatorul din realitate, din cotidian,

pentru a-l concentra asupra a ceea ce fac, a ceea ce se întâmplă în scenă. Momentele de nebunie sunt gândite și repetate mult timp.

V.P.: *Ca să minți cu convingere că ești nebun, pe scenă, implică măcar riscul de a fi nefiresc în rolul nebulului, nu?*

V.C.: E un alt fel de a gândi. Gândesc cu toată ființa, cu tot corpul. Mă bazez mai puțin pe text. Rolul e gândit până la o anumită fază, după care îl las să curgă și el se conturează, apare. Vine dintr-o zonă pe care mi-e greu s-o definesc. Nu e ceva care se poate explica. Probabil că dacă aș putea explica, n-aș mai putea juca.

V.P.: *Nebunia lui Hamlet nu e o nebunie clinică, care poate fi supusă unui diagnostic psihiatric sau psihologic, ci mai degrabă o nebunie superioară, o nebunie a înțelegerii de sus a vieții. Nebunia lui Puiu Faranga e de altă natură.*

V.C.: Nebunia lui *Hamlet* începe dintr-un joc, dintr-un sentiment de autoconservare și din dorința de a i se confirma adevărul pe care de fapt îl cunoaște. *Puiu Faranga* înnebunește dintr-un sentiment carnal, dintr-o patimă care vine din acea „Ciuleandă” pe care a dansat-o, pe care a trăit-o. Un ritm care trezește energii ascunse, care vin de departe, energii care ies la suprafață doar în anumite momente. El nu putea împăca nostalgia senzațiilor și simțirilor pe care le-a trăit în timp ce a dansat „Ciuleandra” cu răceala prezentului, a civilizației. O nostalgie a ancestralului, a originilor, a unei sacralități primordiale care s-a pierdut. În ziua crimei, Mădălina nu mai e cea cu care Puiu a dansat „Ciuleandra”. El nu mai găsește în ea puritatea și energia de atunci, din timpul dansului, și comite actul necugetat al crimei. Apoi își pierde mințile, tocmai pentru că nu mai poate retrăi „Ciuleandra” împreună cu Mădălina.

V.P.: *După Hamlet sau după spectacolul cu „Ciuleandra”, actorul Vlad Ciobanu iese de pe scenă afectat de acea stare a nebuliei pe care a jucat-o?*

V.C.: Am auzit de actori care au înnebunit. Eu încerc ca dincolo de scenă să nu iau nimic din personajele pe care le joc. Altfel, cine știe ce s-ar întâmpla cu mine în câțiva ani. Am avut un turneu cu *Hamlet* în Țară. Spectacolul dura trei ore și jumătate. La Bacău, am jucat două reprezentații. Între ele, doar zece minute de pauză. Am fumat o țigară, am băut o cafea mică și am intrat din nou în scenă. Acel al doilea spectacol cu *Hamlet*, la Bacău, a fost cel mai bun din viața mea. A fost ceva dincolo de oboseală, dincolo de lucrurile care fardau rolul. Fiind foarte obosit, am jucat ceea ce era esența personajului în spectacolul nostru și a fost bine. Ceva aproape de ceea ce numim cu ușurință inspirație, euforie, stare de grație. La finele celui de-al doilea spectacol am simțit o stare de eliberare.

V.P.: *Catharsis-ul?*

V.C.: Cred că da. În scenă am avut o stare aproape hipnotică, pe care din păcate n-am mai trăit-o de atunci. A fost o experiență unică în viața mea de 34 de ani.

V.P.: *Propria biografie sau o biografie reală poate contribui la construirea unui rol precum Hamlet sau Puiu Faranga?*

V.C.: Da. Ce s-a întâmplat în Basarabia în ultimii 60 de ani, ce s-a întâmplat în ultimii zece ani, nu e o nebunie? Revenirea comuniștilor la putere nu e o nebunie? Noi am trăit aici nonsensul încă de la naștere.

V.P.: *Atunci, aici, teatrul ar trebui să fie o terapie, să ofere un antidot contra nebuniei din viață, din societate.*

V.C.: Antonin Artaud a spus că, din nefericire, de-a lungul anilor, teatrul a devenit o simplă artă și s-a depărtat de originea lui primordială, care îl apropia de credință, de religie.

C. M.: *Care e interesul publicului față de oferta Teatrului „Luceafărul”, întrucât are în repertoriu și spectacole pentru copii și tineret?*

V.C.: Publicul e destul de receptiv și generos cu noi. Ca peste tot, spectacolele mai puțin reușite n-au un public numeros, nu rezistă mult timp în repertoriu, cele bune se joacă ani de zile cu săli pline.

C.M.: *Există la Chișinău actori-vedetă, care atrag în mod special spectatori, care indiferent în ce spectacol ar juca au un public al lor?*

V.C.: Desigur. Mă gândesc la Angela Ciobanu și Igor Caras de la Teatrul Național. Igor joacă și la noi, la „Luceafărul”. Petru Vutcărău la Teatrul „E. Ionescu”. De altfel, Teatrul „E. Ionescu” are un public al lui. Paradoxal, în ultima vreme n-are o sală proprie. De asemenea, bunul meu prieten și coleg la Teatrul „Luceafărul” – Gheorghe Pietraru, un actor excepțional, absolvent al școlii „Șciukin” din Moscova, în aceeași promoție cu Mihai Fusu și Petru Vutcărău. Chișinăul se poate lăuda cu mai mulți actori foarte buni. Problema noastră e alta. Sunt foarte puțini regizori de valoare, iar regizorii buni din alte părți costă mult. Nu avem bani pentru a invita regizori importanți nici măcar din România.

C.M.: *Există o literatură dramatică care vă atrage cu predilecție, anumite roluri pe care vreți neapărat să le faceți?*

V.C.: În primul rând, marii autori clasici. Sunt o școală bună pentru orice actor, pentru orice teatru. Aici, la Chișinău, prea puțini directori de scenă au îndrăzneala să se apropie de textele lor. Cu ani în urmă, *Hamlet* montat de Mihai Fusu a fost un șoc pentru Teatrul „Luceafărul”, care trăia un moment de inhibiție. A fost meritul lui Fusu, care a riscat. A ieșit un spectacol bun. N-aș vrea să specific numele unor dramaturgi preferați sau anumite roluri. Piesa bună rămâne piesă bună indiferent dacă a fost scrisă acum 2400 de ani sau acum o săptămână.

C.M.: *Ce își dorește actorul Vlad Ciobanu, ce proiecte are?*

V.C.: În pofida unor spectacole bune, care se ivesc din când în când, viața teatrală din Republica Moldova trăiește într-o amorțeală. Teatrele s-au transformat în mici feude, unii directori de teatru – de multe ori oameni fără chemare pentru o astfel de funcție – sunt feudalii, iar actorii sunt iobagii care lucrează și îndeplinesc poftele și cerințele nejustificate ale conducătorilor instituțiilor teatrale, începând cu spectacolele și terminând cu contabilitatea. De curând, am trecut la o relație bazată pe un contract negociat cu Teatrul „Luceafărul”. Mă săturasem. Mi se părea inadmisibil ca un actor care joacă roluri principale în 20–25 de reprezentații pe lună să fie recompensat pentru această muncă uriașă cu un salariu lunar de 40–50 de dolari, bani care nu-mi ajungeau nici măcar două săptămâni. Soția mea, Lucia Pogor, este tot actriță, avem și o fetiță, Ioana, are patru ani și,

oricât de mult aş iubi teatrul, am nişte responsabilităţi faţă de familia mea. Această formă de contract negociat cu instituţia teatrală îmi dă posibilitatea unui câştig financiar ceva mai mare şi sper să-mi ofere şi libertatea de a putea colabora şi cu alte teatre. Mi-ar plăcea să colaborez cu un teatru bun din România. În noiembrie 2000 am fost martor al Festivalului Naţional de Teatru de la Bucureşti, am cunoscut mai mulţi regizori şi sper ca unii dintre ei să aibă nevoie de actorul Vlad Ciobanu.

C.M.: *Ce sens are teatrul pentru Vlad Ciobanu, acum la începutul celui de-al treilea mileniu?*

V.C.: Deşi, după părerea mea, criza este starea normală a teatrului, deşi există concurenţa televiziunii şi a cinematografului, după mine, teatrul este singurul lucru important şi serios cu care merită să te ocupi în această viaţă.

Costin MANOLIU

Valentin PROTOPODESCU

Vlad CIOBANU
în *Dragostea pe timp de ciumă*
de Grigori Gorin

